

A Digital Markets Act és a Digital Services Act várható hatásai a német jogrendszerben a magyar gyakorlat szempontjából

SZIRBIK MIKLÓS*– BERNÁTH SÁRA**

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság 2023 januárjában „Szabadság és biztonság a digitalizálódó világban” címmel közzétett aktuális stratégiája értelmében a hatóság egyebek között a digitális szolgáltatásokról, valamint a digitális piacokról szóló európai uniós rendeletek alkalmazásából eredő és azokat kiegészítő hazai szabályozási igények vizsgálatát, szabályozási javaslatok előkészítésének szabályozási és szakértői támogatását határozta meg egyik kiemelt feladatánaként. A Gazdasági Versenyhivatal 2023 márciusában tagságot nyert abban a magas szintű nemzetközi munkacsoportban, amely az Európai Bizottságot segíti a digitális piacokról szóló rendelet szabályainak betartásában. A jelen tanulmány a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Gazdasági Versenyhivatal és egyéb érintett hazai döntéshozók, ágazati szereplők stratégiájához és feladatköreik ellátásához oly módon kíván szakmai támogatást nyújtani, hogy részletesen bemutatja a német jogrendszerben körvonalazódó változásokat, gyakorlatokat a digitális szolgáltatásokról és a digitális piacokról szóló jogi aktusokkal kapcsolatban. A kutatást a német piac mérete és az ebből fakadó számos jogeset indokolja. Fontos tényező továbbá, hogy a német társadalom hagyományosan érzékeny az adatvédelem, a média és a demokrácia, továbbá a fenntartható gazdaság közötti kapcsolatokra, így a digitális szolgáltatásokról és a digitális piacokról szóló rendeletek végrehajtása során sok impulzusra számíthatunk Németország részéről, amely – a kevés ilyen tagállam egyikeként – már az uniós jogalkotást megelőzve, saját nemzeti jogszabályokban foglalt versenyjogi vagy médiaszabályozási eszközökkel beavatkozott a digitális piacok folyamataiba.

Kulcsszavak: német joggyakorlat és intézményrendszer, versenyjog, fogyasztóvédelem, jogértelmezés, jó gyakorlatok

Provisions of the DSA and DMA Regulations Affecting Consumer Contractual Relations Concerning Digital Goods and Services

According to the current strategy of the National Media and Infocommunications Authority (hereinafter NMHH) published in January 2023 under the title ‘Freedom and security in the digital world’, the NMHH, defines as one of its important aims the examination of domestic regulatory needs arising from the application or supplementing of the European Union regulations on digital services and digital markets. In March 2023 the Hungarian Competition Authority became member of the Digital Markets

* Adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Európai Köz- és Magánjogi Tanszék.

** Demonstrátor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Európai Köz- és Magánjogi Tanszék.

Act High-Level Group assisting the European Commission in enforcing the regulation. This study aims to provide professional support for the above-mentioned strategy of the National Media and Infocommunications Authority and the Competition Authority as well as other relevant decision makers by presenting in detail the outlined changes and practices related to the in the German legal system. The research is relevant because of the size of the German market and the numerous legal cases arising from it, as well as the fact that German society is traditionally sensitive to the relationship between data protection, the media and democracy, as well as sustainability, effective action against disinformation. Thus, we can expect a lot of impulses from Germany during the implementation of the EU regulations discussed in this study. As a result of that, Germany belongs into the group of few member states, which actively intervened Digital Services Act and Digital Markets Act in digital markets using competition law and customer protection related tools prior to the adoption of Digital Services Act and Digital Markets Act.

Keywords: German legal practice and institutional system, competition law, consumer protection, legal interpretation, good practices

1. Bevezető

A digitális szolgáltatásokról szóló rendelet (DSA)¹ és a digitális piacokról szóló rendelet (DMA)² hatálybalépésével felmerülő kérdések a tagállamok nemzeti jogrendszerei szempontjából számos területet érintenek a magánjogtól kezdve a versenyszerep és a közigazgatás szervezésén át egészen a büntető- és az alkotmányjogig, ahogy ez számos szakmai konferencián elhangzik Magyarországon és Európában.³ A jelen tanulmány néhány olyan kiválasztott diskurzust szeretne részletesebben bemutatni a két rendelettel kapcsolatban, amely jelenleg megmozgatja a német jogászokat és döntéshozókat, hatóságokat és a jogalkotót. Reményünk szerint ez a kitekintés a magyar szakma számára is hasznos lehet, hiszen a DMA és a DSA csomag fokozott koordinációt ír elő a tagállami hatóságok között is, amelyek a közös döntéshozatal során csak egymás érdekeinek alapos ismeretében tudnak majd eredményeket elérni.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (Digital Services Act, DSA).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) (Digital Markets Act, DMA).

³ Lásd például „Az uniós Digital Services Act jelentősége a nemzeti érdekek tükrében” című konferencia, 2022. július 13., Budapest, <https://bit.ly/3QQq7sB> és a „DSA–DMA Perspectives and Possibilities” című nemzetközi konferencia, 2023. április 20–21., Visegrád.

2. A DMA várható hatásai a német jogrendszerben és joggyakorlatban

A digitális piacokról szóló rendelet alapján a jogterület⁴ szabályozásával foglalkozó hatóságok szempontjából az egyik legfontosabb változás az, hogy a kapuőrök kötelezettségeinek betartására, a rendelet érvényesítésére alapvetően a Bizottság rendelkezik kizárólagos jogkörökkel a tagállami versenyhivatalok és az egyéb esetlegesen érintett hatóságok helyett.

2.1. A DMA alkalmazási körében eljáró német hatóságok és a Bizottság közötti viszony

A rendelet 1. cikk (7) bekezdése értelmében a tagállami hatóságok nem hozhatnak olyan határozatokat, amelyek ellentétesek a Bizottság által a DSA értelmében elfogadott bármely határozattal. Ezenfelül a Bizottság és a tagállami hatóságok kötelesek együttműködni, és koordinálniuk kell jogérvényesítési intézkedéseiket. A Bizottság a DMA 37. cikk (2) bekezdése értelmében adott esetben a rendelet alkalmazásával kapcsolatos bármely kérdésben konzultálhat a nemzeti hatóságokkal, ami leginkább a DMA 37. cikke szerinti hatóságokra vagy a többi, nem versenyjogi hatóságra vonatkozik, míg az előbbieket tekintetében a DMA 38. cikke külön szabályokat rendel a Bizottsággal való együttműködésükhöz.

Mivel a DMA elfogadását megelőző jogalkotási folyamatban leginkább Németország, Franciaország és Hollandia ellenezte a nemzeti versenyjogi hatóságok túlzott háttérbe szorítását, és konkrét javaslatokkal igyekeztek megőrizni a nemzeti hatásköröket a Bizottság kizárólagos szerepével szemben,⁵ a DMA hatályba lépett rendelkezéseivel kapcsolatban érdemes figyelemmel követni a német gyakorlatot. Ugyanis a DMA jogalkotási folyamatában kibontakozott diskurzus lecsapódott a végleges rendeletben, és a német kezdeményezés alapján megfogalmazott tagállami igényekre részben reagált az uniós jogalkotó.

A Bizottság kizárólagos versenyjogi hatásköre a DMA alkalmazásában az említett tagállamok részéről – az uniós intézmény várható túlterheltsége mellett – azért ütközött ellenállásba, mert a kartelljogi eljárásokra vonatkozó 1/2003/EK rendelet⁶ alkalmazási körében fel tudtak

⁴ A rendelet megalkotását néhány tagállam mellett Németország is sürgette. A DMA és DSA kapcsán lásd például Hendrik ZIMMERMANN – Caroline HEINZEL: Der Digital Services Act – Plattform-Regulierung für Demokratie und Nachhaltigkeit in der EU – aktueller Stand und Verbesserungspotenziale. *Germanwatch*, 2022. január 13., <https://bit.ly/3R552Lb> (2022a); Hendrik ZIMMERMANN – Caroline HEINZEL: Der Digital Markets Act Plattform-Regulierung für Demokratie und Nachhaltigkeit in der EU – aktueller Stand und Verbesserungspotenziale. *Germanwatch*, 2022. január 13. <https://bit.ly/49XBVSB>. Az osztrák versenyhivatal egy 2020-ban közzétett tézispapírral sürgette a jogalkotó beavatkozását: *Thesenpapier Digitalisierung und Wettbewerbsrecht*. Bundeswettbewerbsbehörde, 2020. június, <https://bit.ly/3QU8eZR>; Görögország és Olaszország már konkrét törvénymódosításokat tervezett a digitális piacok szabályozása érdekében, lásd Björn HERBERS – Fiona SAVARY – Sophia C. GRÖF: Die Revolution der Digitalregulierung in Aktion – Umsetzung des Digital Markets Act durch die EU. *GRUR-Prax*, 2023, 151.

⁵ Strengthening the Digital Markets Act and Its Enforcement, Positionspapier vom 27.5.2021, 1.; Friends of an effective Digital Markets Act, Positionspapier vom 8.9.2021, 2., <https://bit.ly/47Obf58>.

⁶ A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról.

mutatni olyan hatékony decentralizált jogérvényesítési rendszert az uniós versenyjogban, amely véleményük szerint sikeresen kezeli a Bizottság és a tagállami hatóságok közös feladatellátását. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a DMA a digitális piacok tekintetében pontosan az alkalmazandó joganyag fragmentálódásának elkerülését hivatott szolgálni, és kifejezetten a tagállamok nemzeti szintű versenyjogi kezdeményezéseinek akarta elejét venni, ráadásul az általános adatvédelmi rendelet (GDPR)⁷ végrehajtása során a tagállami hatóságok túlterheltsége is tetten érhető volt e bonyolult területen.⁸ Jól szemlélteti a helyzetet az a DMA és a hagyományos uniós versenyjog közötti lényeges eltérés, hogy a versenyjog már akkor is aktiválható, ha egy magatartás befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, míg a DMA alkalmazási körébe eleve csak olyan kapuőrök esnek, amelyek legalább három tagállamban folytatnak gazdasági tevékenységet.

A fentiek alapján a DMA következetesen a Bizottság kizárólagos érvényesítési jogkörére épül azzal, hogy a tagállami hatóságok támogatják a munkáját, különösen olyan esetekben, amikor eleinte nem állapítható meg egyértelműen, hogy a kapuőr vizsgálandó magatartása sértheti-e a DMA-ban foglalt szabályokat, azokat a versenyszabályokat, amelyek érvényesítésére az illetékes nemzeti hatóság jogosult, vagy akár mindkettőt egyszerre.⁹

2.2. Private enforcement

A DMA olyan kötelezettségeket fogalmaz meg a kapuőrök számára, amelyeknél nagymértékben hagyatkozik majd a magánjogi eljárásokban történő jogérvényesítésre is. Ennek fő oka a már említett, várható adminisztrációs teher a Bizottságon és a tagállami hatóságokon. A következőkben röviden ismertetjük a DMA által biztosított, adott esetben kikényszeríthető kötelezettségeket, majd megvizsgáljuk, hogy a német jogrendszer hogyan lesz képes a DMA alapján várható igényérvényesítéseket kezelni.

A DMA olyan szabályokat kíván megalkotni, amelyek biztosítják a versengő jelleget és a tisztességeséget általában a digitális ágazat piacai, különösen a kapuőrök által nyújtott alapvető platformszolgáltatások üzleti felhasználói és végfelhasználói számára.¹⁰ Ennek érdekében a 2. és a 3. cikkben szabályozott kapuőrökre az 5. és a 6. cikkben foglalt kötelezettségek vonatkoznak. Ha a kapuőr gazdasági mérete meghaladja a DMA 3. cikk (2) bekezdésében foglalt értékhatárokat, akkor a DMA szabályai alapvetően kötelezik őt.¹¹ A DMA 5. és 6. cikkében foglalt kötele-

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (GDPR).

⁸ Björn HERBERS – Fiona SAVARY – Sophia C. GRÖF: (K)ein Monopol der Kommission bei der TorwächterRegulierung – Welche Rolle spielt der Digital Markets Act im deutschen Recht? *GRUR Praxis*, 2023, 185.

⁹ Lásd DMA (91) preambulumbekkezdés.

¹⁰ DMA (7) preambulumbekkezdés.

¹¹ Például a DMA 3. cikke értelmében feltételezhetően jelentős hatást gyakorol az adott vállalat a belső piacra, ha az EU-ban legalább 7,5 milliárd euró összegű éves forgalmat bonyolított az elmúlt három pénzügyi év mindegyikében, vagy átlagos tőkepiaci értéke vagy ekvivalens valós piaci értéke a legutóbbi pénzügyi évben legalább 75 milliárd euró volt, és legalább három tagállamban nyújtja ugyanazt az alapvető platformszolgáltatást.

zettségek közvetlenül alkalmazandók, ezáltal „önvégrehajtó hatással” bírnak (*self-executing character*). A Bizottság bár felhatalmazást kap arra, hogy a DMA 49. cikkének megfelelően a rendelet kiegészítése céljából saját jogi aktusokat fogadjon el az 5. és 6. cikkben megállapított kötelezettségek konkretizálására, aktualizálására, a Bizottság mérlegelésén múlik, hogy mikor akar élni ezzel a lehetőséggel, így az 5. és 6. cikkben foglalt kötelezettségek önvégrehajtó természetükből fakadóan már kezdettől fogva alkalmazandók a tagállamokban. Lényeges különbség a klasszikus kartelljogi szabályokkal szemben, hogy a DMA alapvetően feltétlen tilalmakat és magatartási szabályokat fogalmaz meg, amelyek alól nincs kimentés.

A rendelet 39. cikke alapján jól látható, hogy a jogalkotó a nemzeti bíróságok fontos szerepéből indul ki a DMA érvényesítése során. A rendelet harmonizált alkalmazásának és érvényesítésének szavatolása érdekében a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy a nemzeti hatóságok mellett a bíróságok is minden szükséges információval rendelkezzenek ahhoz, hogy határozataik ne legyenek ellentétesek a Bizottság által a DMA alapján elfogadott valamely határozattal. Emellett a nemzeti bíróságok számára lehetővé kell tenni, hogy a Bizottságtól tájékoztatást kérjenek,¹² a Bizottság pedig véleményt küldhet nekik a DMA alkalmazásával kapcsolatos kérdésekben. A Bizottság számára ezenkívül lehetővé kell tenni, hogy szóbeli vagy írásbeli észrevételeket nyújtson be a nemzeti bíróságokhoz. Ez ugyanakkor nem érinti a nemzeti bíróságok azon lehetőségét, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtsanak be. A tagállamok továbbítják a Bizottságnak minden olyan írásbeli ítélet másolatát, amelyet a nemzeti bíróságok a DMA alkalmazásával kapcsolatban hoztak. Ezeket a másolatokat haladéktalanul továbbítani kell azt követően, hogy a feleket a teljes írásbeli ítéletről tájékoztatták.

2.3. A DMA szerinti abbagyásra, eltávolításra és kártérítésre irányuló igények kezelése a német jogban

A rendeletnek a kartelljoghoz közel álló természete alapján a német szakirodalom arra keresi a választ, hogy az abban foglalt kötelezettségekből származtatható igények a jelenleg hatályban lévő kartelljogi szabályok vagy más nemzeti jogszabályok alapján érvényesíthetők-e. Egy opcióként a szakma annak lehetőségét tárgyalja, hogy a német versenykorlátozás elleni törvény (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, GWB*) rendelkezései nyújtanak-e jogalapot a DMA szerinti igények érvényesítésére. Ezt a lehetőséget egyesek arra hivatkozva utasítják el, hogy a GWB 33. §-ával kezdődő szakaszban foglaltak csak a hagyományos értelemben vett kartelljogi tényállásokra alkalmazhatók, amelyekről a DMA szabályai az uniós jogalkotói szándék alapján is – minden jogtechnikai rokonság ellenére – elhatárolandók.¹³ Ennek megfelelően a GWB fő-

¹² E tekintetben lásd DMA (92) preambulumbekzdés.

¹³ DMA (11) preambulumbekzdés: „E rendelet célja kiegészíti a versenyjogi szempontból meghatározott, bármely adott piacon a torzulásoktól mentes verseny védelmének célját, de eltér attól, mivel azt kívánja biztosítani, hogy azok a piacok, amelyeken a kapuőrök jelen vannak, versengő és tisztességes piacok legyenek és maradjanak, függetlenül az olyan tényleges, potenciális vagy vélelmezett hatásoktól, amelyeket az e rendelet hatálya alá tartozó valamely kapuőr magatartása egy adott piacon levő versenyre gyakorolhat.”

szabályként nem lesz alkalmazható ezen a területen, és a magánjogban a bírósági joggyakorlatban alapvetően gyakori analóg jogalkalmazás ellen is erős érvek szólnak, mivel a DMA jogalapjául az EUMSZ 114. cikke szolgál.¹⁴

A fenti érveket továbbgondolva, egyesek a tisztességtelen versenyre vonatkozó német törvény (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*, UWG) szabályait javasolják alkalmazni, és leginkább annak 3a §-át,¹⁵ amely a tisztességtelen piaci magatartások esetében a piacra gyakorolt káros hatásuk alapján nyújt jogalapot az igényérvényesítésre. Ezt az érvelést jól alá lehet támasztani a DMA-t meghatározó jogalkotói szándékkal, azaz hogy részben a tisztességtelen magatartások megszüntetését célozza.¹⁶ A fentiek alapján tehát az UWG legalább azokban az esetekben alkalmazható lehet, amelyekben az érintett DMA-rendeletkezés tisztességes és fair magatartásra irányul.

További lehetőségként az UWG szabályai helyett az általános kártérítési jogra helyezik a hangsúlyt, amelynek középpontja deliktualis szempontból a német polgári törvénykönyv (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) 823. § 2. bekezdése – a DMA szabályai (leginkább az 5. és 6. cikk) a 823. § 2. bekezdése értelmében vett „*Schutzgesetz*nek” minősülnek, vagyis olyan szubjektív jogok védelmét szolgáló jogszabálynak, amelynek értelmében a kár megtérítése igényelhető. Ez a besorolás a DMA 5. és 6. cikkére vonatkozóan levezethető a DMA 1. cikk (1) bekezdéséből, amely az „üzleti felhasználók és a végfelhasználók javát szolgáló” intézkedésként vezeti be a piaci folyamatok szabályozását és a tisztességes és fair magatartást, így a kapuőrökre vonatkozó tilalmak egyértelműen a szubjektív jogok védelmét is szolgálják a piac intézményesített védelme mellett.

Ezek alapján az általános német deliktualis szabályok alkalmazhatók a DMA fentiekben említett szabályaira, ráadásul a nemzeti bíróságok ez utóbbiakkal összhangban kötelesek alkalmazni a BGB 823. §-át, és a kártérítési igényekkel kapcsolatban a fentiekben kifejtett érvelés a BGB 1004. §-a alapján megállapítható általános abbahagyási igényekre (például a DMA-ban tiltott adatfelhasználás esetében) vagy törlésre irányuló igényekre (nem megengedett tartalmak esetében) is irányadó.¹⁷

2.4. A német diszkurzus értékelése a magyar joggyakorlat szempontjából

A magyar jog szempontjából a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:518. §-a („A károkozás általános tilalma”) alapján hasonlóan lehet érvelni a DMA-ban foglaltakból levezethető igények érvényesítésével kapcsolatban.¹⁸ Mindkét jogrendszerre igaz, hogy a

¹⁴ Christian KARBAUM – Max SCHULZ: „Antitrust Litigation 2.0” – Private Enforcement beim DMA? *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, 2022/1., 110.

¹⁵ UWG 3a §: „Tisztességtelenül jár el az, aki megszeg olyan rendelkezést, amely a piaci szereplők érdekében is hivatott a piaci magatartást szabályozni, és a jogsértés alkalmas arra, hogy a fogyasztók, más piaci szereplők vagy versenytársak érdekeit észrevehetően sértse.”

¹⁶ Például DMA (4) preambulumbekkezdés.

¹⁷ KARBAUM–SCHULZ i. m. (14. lj.) 110.

¹⁸ A deliktualis kárigények érvényesítéséhez lásd általánosan LÁBADY Tamás: A deliktualis felelősség fontosabb változásai az új Ptk.-ban. *Jogtudományi Közlöny*, 2014/4., <https://bit.ly/3R3qeRP>, 169–179.

bíróági joggyakorlat az általános klauzulák segítségével képes érvényt szerezni a DMA-ban foglaltaknak akkor, amikor egy DMA-szabály megszegéséből magánjogi igény vezethető le.

A német jogi szakmában sokan vélik úgy, hogy a túlzottan proaktív bíróági joggyakorlat a DMA fragmentálódásához vezethet az eltérő nemzeti jogrendek és eljárások miatt, és ezért arra szólítják fel a nemzeti bíróságokat, hogy várják ki a Bizottság által még kialakítandó részletszabályokat és joggyakorlatot (*follow-on* gyakorlat), azért, hogy ne veszélyeztessék a DMA egységes alkalmazását.¹⁹ Ezzel a megközelítéssel szemben fontos hangsúlyozni, hogy a tagállami bíróságok már az Európai Unió Bíróságának (EUB) állandó ítélkezési gyakorlata alapján kötelesek minél hatékonyabban érvényt szerezni az uniós jognak. Az általános kivárás a nemzeti bíróságok részéről kifejezetten ellentmondana a DMA 39. cikkében foglaltaknak is, amely alapvetően proaktív magatartást követel meg a nemzeti bíróságoktól, vagyis kötelesek a Bizottsággal folyamatosan együttműködni. Kifejezetten erre való tekintettel jogosult a Bizottság a nemzeti eljárásokkal kapcsolatban észrevételeket tenni. Máshogy fogalmazva: a Bizottság által kialakítandó joggyakorlat és a DMA konkretizálásainak szabályozása a DMA 39. cikke alapján pont azt feltételezi, hogy a Bizottság a nemzeti bíróági eljárások gazdag tárából merítve készül majd segíteni az egységes jogalkalmazást, de nem a nemzeti bíróságok helyett teszi azt.

2.5. A várható jogalkotás Németországban

A DSA-ból és a DMA-ból fakadó német jogalkotási folyamat egyik sarokköve a GWB 11. reformcsomagja (11. GWB-Novelle).²⁰ A kormány által 2023. április 5-én már második, átdolgozott törvénytervezet formájában közzétett reformcsomagot²¹ 2023. július 6-án szavazta meg a Bundestag, majd 2023. szeptember 29-én a Bundesrat, így a szakma által 2023. október közepére várt hatálybalépést ha szűkösen is, de sikerült elérni.²² A reformcsomagnak egy korábbi, 2022. szeptember 28-án előterjesztett változata ugyanis több hónapos heves vitákat váltott ki, különösen a német szövetségi versenyhivatal tervezett, messzemenő kompetenciabővítése miatt.²³ Az új törvényjavaslat valamennyivel enyhébb az első változatnál, de így is paradigmaváltáshoz vezet, és a tervek szerint a korábbinál sokkal szigorúbb versenyjogi szabályokkal rendelkezik majd és sokkal izmosabb versenyhivatali jogköröket határoz meg.²⁴

¹⁹ Daniel ZIMMER – Jan-Frederick Göhsl: Vom New Competition Tool zum Digital Markets Act: Die geplante EU-Regulierung für digitale Gatekeeper. *Zeitschrift für Wettbewerbsrecht*, 29. (2021) 52.; Torsten KÖRBER: Lessons from the Hare and the Tortoise: Legally Imposed Selfregulation, Proportionality and the Right to Defence Under the DMA, II. *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, 2021, 442.

²⁰ *Gesetzesentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Änderung des Gesetzes gegen Wettbewerbsbeschränkungen und anderer Gesetze*, <https://bit.ly/47DN2hS>.

²¹ Philip PICHLER et al.: Kartellrecht – Regierungsentwurf zur 11. GWB-Novelle. *Gleiss Lutz*, 2023. április 17., <https://bit.ly/3MTvupO>.

²² Heuking KÜHN – Lürer WOJTEK: 11. GWB-Novelle – Wann kommt sie, was bringt sie?, <https://bit.ly/47ICSwg>.

²³ Az első reformjavaslatot részletesen ismerteti és megvizsgálja a német szövetségi parlament tudományos szolgálata: Referentenentwurf zum Wettbewerbsdurchsetzungsgesetz Der verfassungsrechtliche Rahmen für die Änderungsvorschläge der 11. GWB-Novelle, WD 3 – 3000 – 174/22, 2023. február 21., <https://bit.ly/3umrFD6>.

²⁴ PICHLER et al. i. m. (21. lj.).

2.5.1. *A reformmal bevezetett egyes új elemek: az új GWB 32g § és az amicus curiae beadvány lehetősége*

A DSA és a DMA vonatkozásában a reformcsomag leginkább arra kíván jogalapot teremteni, hogy a szövetségi versenyhivatal hatékonyan tudja támogatni a Bizottságot a DMA érvényesítése során, valamint a *private enforcement* lehetőségeit, tehát a magánszemélyek általi bírósági igényérvényesítést is könnyíteni szeretné a DMA alkalmazási körében.²⁵ A szövetségi versenyhivatal például az újonnan beiktatandó GWB 32g § alapján széles körű vizsgálatokat indíthatna a szolgáltatók ellen a DMA 5., 6. vagy 7. cikkében foglalt szabályok vélelmezhető megsértése esetén.²⁶ Ezenfelül a GWB 33b § 1. mondata, a 33h § 6. bekezdése, valamint a 33g § könnyíti a magánjogi eljárások útján történő jogérvényesítést a DMA-ban foglalt jogosultságok alapján. A GWB hatálya alá tartozó és a DMA által is érintett jogvitákban a szövetségi versenyhivatal *amicus curiae* beadvánnyal csatlakozhatna majd a folyamatban lévő eljárásokhoz. Ezek a DMA alapján eszközölni kívánt módosítások, és nincsenek komolyabb szakmai kifogások ellenük, így a reformcsomag elfogadását követően nagy valószínűséggel hatályba lépnek majd.²⁷

2.5.2. *A bevezetni tervezett módosítások várható viszonya a klasszikus kartelljoghoz és a már hatályos GWB 19a §-hoz a kapuőrök vonatkozásában*

A német szakirodalom még számos részletkérdés kibontakozására számít a jogalkalmazás során, hiszen a DMA kartelljogi logikára is épül, de részben attól erősen eltérő célokkal és eszközökkel operál, így az érintett területek közötti koordináció még beláthatatlan.²⁸ Ezek a szempontok kiváltképp érvényesülnek majd a GWB 19a §-ában foglalt kapuőr vonatkozású speciális kartelljogi szabályok kapcsán.²⁹ Ez a német jogszabály már a DMA hatálybalépése előtt felhatalmazta a német szövetségi versenyjogi hivatalt, hogy a – most már a rendelet hatálya eső – vállalatokkal szemben tilalmakat rendeljen el, amelyek a DMA-ban foglaltakhoz hasonló célokat szolgáltak annak hatálybalépése előtt. Ez természetesen azt is eredményezi, hogy a DMA a GWB 19a §-ának rendelkezéseit részben kiszorítja majd.

A szakirodalom ugyanakkor abból indul ki, hogy a szövetségi versenyhivatal az Európai Bizottsággal együttműködve joghézagokat zárhat majd be a digitális gazdaságot érintő regulációkban, leginkább olyan vállalatok esetében, amelyek nem minősülnek kapuőrnek, valamint olyan magatartásokkal szemben, amelyek nem esnek a DMA hatálya alá. Ezek alapján a német hatóság továbbra is fontos, ha nem megkerülhetetlen szerepet fog játszani a digitális piacok szabályozásában. Tekintettel arra, hogy a DMA a Bizottság tehermentesítése érdekében nagy

²⁵ A német kormány törvényjavaslata, *Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Änderung des Gesetzes gegen Wettbewerbsbeschränkungen und anderer Gesetze*, <https://bit.ly/47DN2hS>, 2. B) pont.

²⁶ Ezzel kapcsolatban lásd 11. GWB-Novelle, 9.

²⁷ HERBERS–SAVARY–GRÖF i. m. (8. lj.) 188.

²⁸ Ezek alapján a DMA és a DSA végrehajtásának közös felügyeleti struktúrába rendezése esetén a német versenyhivatal kiemelt szerepe mellett érvel Matthias CORNILS et al.: *Vollzug des Digital Services Act in Deutschland – Implementierung einer verbraucherorientierten Aufsichtsbehördenstruktur*. Mainzer Medieninstitut, 2022. november, <https://bit.ly/3Ge2zJq>, 78.; lásd továbbá HERBERS–SAVARY–GRÖF i. m. (8. lj.) 188.

²⁹ HERBERS–SAVARY–GRÖF i. m. (8. lj.) 188.

hangsúlyt fektet a nemzeti bíróságok előtt történő igényérvényesítésre, a német jogalkotó a GWB-t érintő reformsomaggal és azon belül a versenyhivatalnak szánt *amicus curiae* beadvány lehetőségével érezhetően arra törekszik, hogy minél nagyobb mértékben érvényesüljenek a német hatóság jogpolitikai érdekei az érintett ágazatban.

2.6. A *ne bis idem* elve a DMA alkalmazási körében

Ez az elv az ugyanazon tény büntető- és egyéb szankciós eljárásokban történő kétszeres értékelésének tilalmát írja elő, és nemcsak a tagállamok, hanem az Európai Unió jogrendjében is meghatározó – ez utóbbiban a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmának keretében, ami az uniós jognak a büntetőjogi eljárásokon túlmutató alapelve.³⁰ Ahogy a magyar szakemberek részéről is megfogalmazódott a DMA elfogadását kísérő diskurzusban, úgy a német szakirodalom is komoly jogvitákra számít a *ne bis idem* elve³¹ alapján a DMA hatása miatt.³²

Az EUMSZ 102. cikke és a DMA közötti viszonyt illetően erősen kifogásolják, hogy adott esetben elképzelhető a kétszeres szankcionálás vagy az egyik szankciós eljárás lezárását követően egy másik eljárás lebonyolítása. Ennek alapjául az EUB ítélkezési gyakorlata szolgál, amely szerint a versenyjogot érintő területen a *ne bis idem* elve csak akkor sérül, ha a különböző eljárások alapjául szolgáló jogszabályok azonos célokat szolgálnak, azonos jogok védelmét biztosítják.³³ Tekintettel arra, hogy az EUMSZ 102. cikke értelmében vett klasszikus kartelljog és a DMA között a részleges átfedések mellett számos eltérés is kimutatható, a német szakirodalom arra számít, hogy az Európai Bizottság és az EUB a bevett ítélkezési gyakorlatot a DMA és az EUMSZ versenyjogi szabályaira is kiterjeszti. Mivel a német szakirodalomban egyre erősebb az ezt ellenző megközelítés, ezen a területen számos jogvita várható, amelyek a nemzeti eljárásokra is hatással lehetnek.³⁴

3. A DSA várható hatásai a német jogrendszerben és joggyakorlatban

A rendelet nagy hangsúlyt helyez a fogyasztóvédelemre, és ennek érdekében számos kötelezettséget rendel el a digitális piacon működő szolgáltatók számára. A német társadalom, ahogyan ezt aktuális felmérések is alátámasztják,³⁵ hagyományosan érzékeny az adat- és a fogyasztóvéde-

³⁰ Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkéhez és a büntetőjogi eljárásokon túl egyéb szankciós eljárásokhoz, hatósági bírságokhoz lásd C-117/20. bpost.

³¹ Az elv érvényesüléséhez a magyar jogban lásd SZABÓ Judit: A *ne bis in idem* elvének hazai fejlődéstörténete. Új Btk., 2021. április 6., <https://bit.ly/3urx3F8>.

³² Ezt a témakört a DMA vonatkozásában részletesen tárgyalja Lukas HARTA: Marktmarktmissbrauch und Digital Markets Act, Big-Tech-Unternehmen droht Doppelverfolgung. *Centrum für Europäische Politik*, 2021. szeptember 28., <https://bit.ly/47sqCb>.

³³ Például C-204/00. Aalborg Portland és mások kontra Bizottság [338].

³⁴ HARTA i. m. (32. lj.).

³⁵ Aktuális felmérések alapján az EU-ban első helyen áll a német lakosság, amelynek 88 százaléka alkalmazza minden általa használt eszközön az adatvédelmi funkciókat. Lásd Besondere Sensibilität in Deutschland Steht beim Smart Home der Komfort über dem Datenschutz? *Focus*, 2023. január 23., <https://bit.ly/3uvHZ4J>.

lemre, így a DSA-ra vonatkozóan is szigorúan és kritikusan kíséri figyelemmel a német jogalkotó és a hatóságok átültetési gyakorlatát.³⁶ A DSA-nak kedvező társadalmi preferenciákat alátámasztja a német kormánypártok 2021. évi koalíciós szerződése is, amely külön fejezetet szentelt az adatvédelemnek, és más szakterületeket érintő fejezeteiben is hangsúlyozta, hogy az adott területet érintő intézkedéseknek mindig az adatvédelem hatékony érvényesülése mellett kell megtörténniük.³⁷

3.1. A DSA címzettjei és az online keresőprogramok sajátos besorolása

A német szakirodalomban már most látható a DSA fogalmainak megfelelő értelmezésére vonatkozó felkészülés, így itt e fogalmak közül azokat ismertetjük, amelyekkel kapcsolatban már tetten érhető a német szakma jogértelmezési gyakorlata. A DSA a digitális piacon működő gazdasági szereplők körében a közvetítő szolgáltatásokat nevesíti a rendelet szerinti kötelezettségek címzettjeként, ahogy ezt az 1. cikk (1) bekezdése is rögzíti. A közvetítő szolgáltatás fogalma alá a DSA 3. cikk g) pontja különböző szolgáltatókat sorol, nevezetesen az „egyszerű továbbítást”, a „gyorsítótárazást” és a „tárhelyszolgáltatást” végzőket. Ezekkel a tevékenységekkel kapcsolatban a DSA (29) preambulumbekzdése számos példát felsorolva tág spektrumot körvonalaz, az olyan általános szolgáltatáskategóriáktól, mint az internetkapcsolódási pontok, a tartalomszolgáltató hálózatokon és a fordított proxykon át egészen a felhőszolgáltatásig vagy az internetes tárhelyszolgáltatásokig.

A DSA 3. cikk a) pontja, valamint a 2015/1535 irányelv³⁸ 1. cikk (1) bekezdés b) pontja értelmében az általában térítés ellenében nyújtott szolgáltatásokat kell ideértetni. Ezek a definíciók alapvetően az elektronikus kereskedelmi irányelv 12–14. cikkében foglaltaknak felelnek meg,³⁹ azzal a kiegészítéssel, hogy a DSA 3. cikk i) pontja az online platform fogalmát is bevezeti: az a tárhelyszolgáltatás nyújtása során fő szolgáltatása keretében a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére információkat nemcsak tárol, hanem nyilvánosan terjeszt is. A német szakirodalom e fogalom alá a digitális piacereket sorolja, például az eBayt vagy a klasszikus közösségi média szolgáltatóit, például az Instagramot.⁴⁰

A rendelet 3. cikk j) pontjában szabályozott online keresőprogramok tekintetében folytatódik az a német jogalkalmazók között a korábbi uniós és német szabályozásról kialakult vita

³⁶ Lásd például ZIMMERMANN–HEINZEL (2022a) i. m. (4. lj.).

³⁷ Mehr Fortschritt wagen – Bündnis für Freiheit, Gerechtigkeit und Nachhaltigkeit. Koalitionsvertrag 2021–2025 zwischen der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands (SPD), BÜNDNIS 90 / DIE GRÜNEN und den Freien Demokraten (FDP). 2021, <https://bit.ly/3RaWdAS>.

³⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1535 irányelve (2015. szeptember 9.) a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszoftalkatási eljárás megálapításáról.

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Eker. irányelv).

⁴⁰ Benjamin RAUE – Hendrik HEESSEN: Der Digital Services Act. *Neue Juristische Wochenschrift*, 2022, 3538.; DSA (13) preambulumbekzdés.

arról, hogy a DSA milyen mértékben vonatkozik a keresőprogramokra.⁴¹ Az ugyanis több helyen közvetlenül rájuk alkalmazandó kötelezettségeket fogalmaz meg – például 14. cikk (6) bekezdés, 24. cikk (3) bekezdés –, ezáltal a rendelet címzettjeként kezelve azokat, ugyanakkor a fentiekben részletezett 1. cikk (1) bekezdése értelmében a rendelet csak a közvetítő szolgáltatósokra vonatkozik. Ennek következtében egyesek úgy vélik, hogy a keresőprogram csak gyorsítótárazásként vagy tárhelyszolgáltatásként nyújtott szolgáltatásként értelmezhető a DSA keretein belül.⁴²

Ez az érv azt feltételezi, hogy a DSA 3. cikk g) pontjában található három kategória valamelyike alá sorolandók a keresőprogramok, és azok közül leginkább a tárhelyszolgáltatásnak vagy az online platform tevékenységének felelne meg. Ezt a megközelítést arra alapozzák, hogy a DSA 35. cikk (1) bekezdés g) pontja a keresőprogramot üzemeltető szolgáltatókra is kiterjeszti a 21. és 22. cikkben foglalt kötelezettségeket, holott ez utóbbiak a saját tényállásaik alapján online platformokra vonatkozó kötelezettségeket állapítanak meg.⁴³ Ennél a megoldásnál további gondot jelenthet, hogy a DSA 3. cikk g) pont iii) alpontja szerinti „szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére” történő indexálás nehezen feltételezhető a keresőprogram üzemeltetője esetében, amely saját gazdasági érdeke alapján végez indexálást. Ezt a problémát a német bíróságok szerzői jogi vonatkozású állandó ítélkezési gyakorlatában kialakult ún. *de facto* hozzájárulás vélelmezésével lehetne áthidalni. Ennek alapján az a felhasználó, aki nem zárja ki technikailag rögzíthető módon az indexálást, ráutaló magatartással járul hozzá annak alkalmazásához.⁴⁴

A fenti szabályozási ellentmondást egy másik megközelítés úgy javasolja feloldani, hogy a normaszövegben szerkesztési hibát feltételezve abból indul ki, hogy a DSA 3. cikk g) pontja tévesen nem említi a keresőprogramokat, amelyekre a jogalkotó alapvetően „negyedik közvetítő szolgáltatóként” tekint. Erre utalhat az is, hogy a DSA mindig egymás mellett szabályozza a keresőprogramokat és az online platformokat, és a 3. cikk j) pontjában „közvetítőként” jellemzi az előbbieket. Ennek következtében a DSA 3. cikk g) pontja szerinti minden közvetítőre vonatkozó kötelezettség rájuk is vonatkozna, kiegészülve a kifejezetten a 3. cikk j) pontja értelmében vett keresőprogramokra vonatkozó speciális kötelezettségekkel.

3.2. A szerződési feltételek szerinti tartalommoderálás

A DSA 14. cikke értelmében a közvetítő szolgáltatók kötelesek szerződési feltételeikben tájékoztatást nyújtani a szolgáltatás igénybe vevői által megadott információkra vonatkozóan a szolgáltatásaik használatával kapcsolatban általuk megszabott korlátozásokról, ami kiterjed a

⁴¹ OLG Köln Urt. v. 13.10.2016 – 15 U 189/15 Rn. 93 (Caching oder Hosting); a hostingszolgáltatóként történő besorolás mellett érvel OLG Celle ZD 2017, 428 Rn. 13.; Caroline VOLKMANN: Verlinkung & Haftung: Bedeutet die EuGH-Trilogie das Aus für die Informationsfreiheit und den Meinungs austausch im Internet? *Computer und Recht*, 2017, 36., 55. lj. Ilyen jogértelmezést ellenez Michael RATH: *Das Recht der Internet-Suchmaschinen*. Stuttgart, Richard Boorberg, 2005, 275., 277. A vitát a DSA tekintetében röviden bemutatja RAUE–HEESEN i. m. (40. lj.) 3538.

⁴² Max DREGELIES: Digital Services Act. *MMR*, 2022, 1033–1038.

⁴³ RAUE–HEESEN i. m. (40. lj.) 3538.

⁴⁴ Uo., a vonatkozó bírósági joggyakorlat bemutatásával.

tartalommoderálás céljából alkalmazott valamennyi szabályra, ideértve az algoritmikus döntéshozatalt is. Mivel a DSA 14. cikk (4) bekezdése értelmében a szolgáltatók e korlátozások alkalmazása és érvényesítése során kötelesek az érintett felek érdekeit és a szolgáltatás igénybe vevőt megillető alapvető jogokat mérlegelve eljárni, a német gyakorlat szempontjából felvetődik a kérdés, hogy már a szolgáltatók által a későbbiekben alkalmazni kívánt általános szerződési feltételek felállítására is vonatkozik-e az alapjogokra kiterjedő mérlegelési kötelezettség, ami a német gyakorlatban hagyományosan szigorú bírósági kontrollnak van alávetve.

A rendelet (47) preambulumbekzdésének első mondata alapján a német szakirodalom arra az álláspontra helyezkedik, hogy az alapjogokra kiterjedő mérlegelési kötelezettség már az általános szerződési feltételek kialakítására is kiterjed.⁴⁵ Ez az értelmezés utat nyit a DSA 14. cikkének olyan irányú alkalmazására, amely a német szövetségi legfelső bíróság (Bundesgerichtshof) korábbi, a DSA hatálybalépését megelőző ítélkezési gyakorlatának fenntartását teszi lehetővé. Ugyanis e bíróság 2021. július 29-én – a Facebook által eltávolított felhasználói hozzászólás kapcsán – hozott döntése⁴⁶ értelmében a szolgáltató a felhasználót és az általa megosztott tartalmat bár akkor is korlátozhatja, ha a korlátozott tartalom önmagában nem minősül közjogi értelemben vett bűncselekménynek vagy szabálysértésnek, ezekben az esetekben a szolgáltató köteles objektív, tárgyilagos indokot megjelölni, és elvárható tőle, hogy komoly erőfeszítéseket tegyen az ügy kivizsgálása során, ideértve a korlátozás által érintett felhasználó meghallgatását. A bíróság az alábbi bejegyzés törlésének megszüntetésére és az eredeti szöveg közzétételére kötelezte a Facebook vállalatot:

Azért ez örület, nem emlékszem olyan merényletre, amelyet egy bizonyos Reichsbürger követett volna el.⁴⁷ Ezzel ellentétben ott vannak a muzulmán bevándorlók által elkövetett gyilkosságok, amelyeket látott az ember, de nem igazán tehetett semmit. Német embereket bűnözőknek állítanak be, mert egyszerűen mást gondolnak a hazájukról, mint a rezsim. A migránsok minálunk gyilkolhatnak és erőszakolhatnak, és senkit nem érdekel! Én azért örülnék, ha az alkotmányvédelem rendet rakna.⁴⁸

A fenti példa jól szemlélteti a *lawful but awful*, avagy jogszerű, de nem kívánatos tartalmak szolgáltató általi korlátozásából adódó jogi kérdéseket. A német szakirodalom értékelése szerint ez a viszonylag friss bírósági ítélet meggyőzően mérlegeli a felhasználók alapjogait, valamint a szolgáltató érdekeit. Ez utóbbi ugyanis jogosan hivatkozhat a saját gazdasági érdekeire, amikor az általános szerződési feltételeiben a felhasználók szólásszabadságát arányos mértékben korlátozva határozza meg a nemkívánatos tartalmak körét. Ennek előfeltétele ugyanakkor az egyértelmű, transzparens fogalmazás és az érintett felhasználó meghallgatása.⁴⁹ Ez a jogalkalmazás a

⁴⁵ Ezt az értelmezést már a (45) preambulumbekzdés is alátámasztja: a közvetítő szolgáltatók szerződési szabadságát „főszabály szerint” tiszteletben kell tartani, ugyanakkor a szolgáltatást igénybe vevők védelme érdekében ajánlott bizonyos szabályokat meghatározni az ilyen szolgáltatók szerződési feltételeinek tartalmára; lásd továbbá uo., 3540.

⁴⁶ BGH (III. Zivilsenat), Urteil vom 29.07.2021 – III ZR 179/20.

⁴⁷ A *Reichsbürger* (birodalmi polgár) fogalma a magyar közvélemény előtt akkor vált szélesebb körben ismertté, amikor az alapvetően szélsőjobboldali csoportot államcsíny kísérletével vádolták meg. Reichsbürger-államcsíny: halál-lista is készült, a német kancellár vezeti. *Infostart*, 2022. december 14., <https://bit.ly/3GcfJq7>.

⁴⁸ BGH (III. Zivilsenat), Urteil vom 29.07.2021 – III ZR 179/20.

⁴⁹ Wolfgang WURMNEST: *Münchener Kommentar zum BGB*. München, C.H. Beck, 2022, 9. kiadás, BGB § 307 Rn. 144–146.

magyar gyakorlat számára azért lehet érdekes,⁵⁰ mert a DSA előtti német joggyakorlat élne tovább a német bíróságokon a DSA alkalmazásakor is, így adott esetben a magyar jogalkalmazás kitekinthet a német tapasztalatokra, sőt kénytelen lesz közvetetten foglalkozni azokkal, ha a magyar bíróságok, hatóságok eltérő megközelítést alkalmaznának.

3.3. Bűncselekmények gyanújának bejelentése és a hatályos német törvények átdolgozása

A DSA 18. cikke alapján a tárhelyszolgáltatók kötelesek az érintett hatóságoknak jelenteni, ha olyan információ birtokába jutnak, amely alapján vélelmezhető, hogy egy személynek vagy személyeknek az életét vagy biztonságát fenyegető bűncselekményt követtek el, követnek el vagy valószínűleg el fognak követni. E rendelkezés egyszerre tölt be prevenció és bűnüldözési funkciót, és tényállásait nézve számos vonatkozásban tág definíciókat állít fel, így a német szakirodalom a meghatározatlan jogi fogalmak szempontjából már a hatályban lévő német ágazati szabályok, különösen a *Netzwerkdurchsetzungsgesetz* (a közösségi hálózatokban történő jogérvényesítés javításáról szóló törvény, NetzDG) 3. §-ában foglaltakhoz képest is komoly alapjogvédelmi aggályokat fogalmaz meg.⁵¹ Ennek oka, hogy a 2022. február 1-jén hatályba lépett NetzDG 3a §-a értelmében a szolgáltató köteles a német szövetségi bünyügyi nyomozó ügynökségnek (*Bundeskriminalamt*, BKA) jelenteni, ha a német büntető törvénykönyvben foglalt bizonyos bűncselekmények elkövetését észleli valamely felhasználó részéről, amely bűncselekmények részben viszonylag általánosak, mint amilyen például a kényszerítés.

Ugyanakkor a szakirodalom kritikus értékelése szerint a német büntető törvénykönyv 138. §-a már pónalizálja egyes különösen súlyos bűncselekmények megvalósítására irányuló cselekmények feljelentésének elmulasztását, de az az egyértelmű jogalkotói szándék értelmében a kifejezetten súlyos bűncselekményekre vonatkozik, és azokra is csak akkor, ha még nem valósult meg a bűncselekmény tényállása. Ezzel szemben a NetzDG 3a §-ában szélesebb az érintett bűncselekmények köre, és a jelentési kötelezettség a folyamatban lévő elkövetés mellett a már megvalósított bűncselekményekre is kiterjed.⁵² Ezenfelül a NetzDG 3a §-ában foglaltakra is vonatkozik az egész törvényt érintő általános alkotmányjogi kritika, mely szerint az nem felel meg a német alaptörvény 5. cikk 1. bekezdésében foglalt vélemény- és médiaszabadságnak, hiszen az eljáró hatóságoknak annyira tág mérlegelési jogkört és szankcionálási jogosultságokat biztosít, hogy szakmaiatlan szempontok is érvényesülhetnek az érintett alapjogok korlátozása során.⁵³

⁵⁰ Ehhez a témakörhöz általánosan lásd NAGY Krisztina: Facebook files – gyűlöletbeszéd törölve? A közösségimédia-platfomok tartalom-ellenőrzési tevékenységének alapjogi vonatkozásai. In POLYÁK Gábor (szerk.): *Algoritmuskok, keresők, közösségi oldalak és a jog. A forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*. Budapest, HVG-ORAC, 2020.

⁵¹ RAUE–HEESEN i. m. (40. lj.) 3541.

⁵² Laura KNOKE – Hagen KRÜGER: *Beck'sche Online-Kommentare BeckOK, Informations- und Medienrecht*. 36. kiadás, 1.2.2022, Netzwerkdurchsetzungsgesetz-NetzDG § 3a, 1–5. margószám.

⁵³ Elisa HOVEN – Hubertus GERSDORF: *Beck'sche Online-Kommentare BeckOK, Informations- und Medienrecht*. 36. kiadás, 1.5.2021, Netzwerkdurchsetzungsgesetz-NetzDG § 1, 5–8. margószám.

Tekintettel arra, hogy a DSA (9) preambulumbekzdése alapján a német NetzDG 3a §-át szinte teljes mértékben kiszorítja majd a DSA még tágabban megfogalmazott 18. cikke, a fenti alkotmányjogi és egyéb problémák a német gyakorlatban várhatóan a DSA alkalmazása során okoznak majd gondokat, főleg a hatósági döntések felülvizsgálatakor. A DSA és a NetzDG közötti viszonyról általánosan megállapítható, hogy a német kormánytöbbség a DSA teljes harmonizációs hatása okán a NetzDG alapvető felülvizsgálatának szükségességéből indul ki, számos egyéb, például a média- és az ifjúságvédelmi törvényé mellett.⁵⁴ Ugyanakkor néhány részterülettel kapcsolatban arra az álláspontra helyezkedik, hogy a NetzDG részben tágabb alkalmazási jogkörrel rendelkezik (mert például a DSA-tól eltérően a személyek életét és biztonságát érintő bűncselekményeken túl egyéb büntetőjogi tényállásokra is kiterjed), és a DSA az egyes részletkérdéseket, például a DSA értelmében vett jogellenes tartalmak definiálását a nemzeti jogra bízta.⁵⁵

A szakirodalom is abból indul ki, hogy a NetzDG jelentős felülvizsgálatot igényel a DSA hatása miatt, ugyanakkor olyan részterületekre hívják fel a figyelmet, amelyeket álláspontjuk szerint a NetzDG jelenleg hatékonyan szabályoz, és a DSA kifejezetten nem érinti, így azok megtartását javasolják a német jogalkotónak egy karcsúsított NetzDG keretében. Ilyen rendelkezést látnak például a NetzDG 5. §-ában, amely a bírósági iratok kézbesítését szabályozza, ezáltal biztosítva a határon átnyúló ügyek gyorsabb lebonyolítását, míg a DSA 11–13. cikke a hatóságokra vonatkozóan szabályozza ezt a kérdéskört, de a nemzeti bíróságokat illetően nem.⁵⁶

3.4. A DSA 25. cikke értelmében vett sötét minták (megoldások) tilalmának kihatása a hatályban lévő német törvények értelmezése során

A sötét mintázatok, illetve minták alatt olyan gyakorlatokat értünk, amelyekkel a szolgáltató nem kívánt döntések meghozatalára készítheti a fogyasztót – ilyen például a vásárlás és az adatkezelési hozzájárulás megadása. Gyakori példa a vizuális vagy szöveges elemek alkalmazása, vagy az olyan honlapdizájnok, amelyek a fogyasztót egy bizonyos döntés irányába terelik.⁵⁷ A sötét minták bevetésekor a szolgáltató gyakran épít a szűkösségi hatás elérésére (*scarcity effect*: a termék mennyiségének szűkösségére, limitált elérhetőségére utal), a közösségi megerősítésre (*social proof*: a fogyasztót az befolyásolja, hogy más, hozzá hasonló emberek hogyan döntöttek) vagy a kimaradás érzésére (*fear of missing out*). Az uniós jogalkotó eddig nem definiálta átfogóan a sötét minták fogalmát, és a DSA (67) preambulumbekzdése is csak egyes részleteket tisztáz, míg a fogalom meghatározást és az esetscsoportok kialakítását alapvetően a Bizottság későbbi joggyakorlatára bízta. Mindenesetre a (67) preambulumbekzdés olyan megoldásokat tekint tilos-

⁵⁴ Drucksache 20/2308. Deutscher Bundestag, 2022. június 17., 2. <https://bit.ly/40ODaQ1>.

⁵⁵ Uo., 3–4.

⁵⁶ Jonas KAHL – Simon LIEPERT: Rechtsschutz für Internetnutzer: Warum man das NetzDG doch noch braucht. *Legal Tribune Online*, 2023. február 3., <https://bit.ly/3urzJmi>.

⁵⁷ Az itt bemutatott példákkal kapcsolatban a magyar joggyakorlat szempontjából lásd PRISKIN Boglárka – BAUMGARTNER Máté: Sötét mintázatok: jogszerű marketing vagy jogszerűtlen gyakorlat. *Jogászvilág*, 2023. január 17., <https://bit.ly/49STOBZ>.

nak, amelyek akár szándékosan, akár ténylegesen jelentősen torzítják vagy korlátozzák a szolgáltatás igénybe vevőinek azt a képességét, hogy önálló és megalapozott döntéseket hozzanak.

A sötét minták alkalmazására vonatkozó tilalom a DSA 25. cikk (2) bekezdése alapján a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv⁵⁸ és a GDPR hatálya alá tartozó gyakorlatokra nem alkalmazandó, így ezeket előnyben kell részesíteni. Ez alapvetően azt is jelenti, hogy a DSA 25. cikkének viszonylag szűk saját alkalmazási köre marad. A német szakértők többsége ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedik, hogy a fentiekben említett, korábbi uniós jogszabályok után hatályba lépett DSA 25. cikkében foglaltak egy realisztikusabb emberképből kiindulva, és az ember befolyásolhatóságának tudományos igazolhatóságát is szem előtt tartva, szigorúbb szabályokat fogalmaztak meg a felhasználók hatékonyabb védelme érdekében. Álláspontjuk szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv és a GDPR előírásait a DSA 25. cikke figyelembevétele mellett kell értelmezni, mivel a DSA 25. cikk (3) bekezdése szerinti gyakorlatok befolyásolhatják a felhasználót szabad döntése meghozatalában.

Így sötét minták alkalmazásakor a GDPR 4. cikk (11) bekezdése szerinti „érintett hozzájárulása” nem tekinthető megadottnak, és sérülhet a fogyasztónak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv 5–8. cikke értelmében vett szabad döntéshozatala is. Ez a jogértelmezés az irányelv és a rendelet átültetését szolgáló német jogszabályokra is kihatna: ilyen esetekben az UWG 5–5b §-a és a 4a §-a értelmében vett jogsértő magatartás megvalósulását kell feltételezni.⁵⁹ A német jogban a fentiekben említett UWG mellett még az általános magánjogi szabályok nyújtanak védelmet a sötét mintázatok ellen – e jogszabályok értelmezését a DSA alapján fejleszthetik majd tovább a jogalkalmazók. Ilyen klauzulák lehetnek a német polgári törvénykönyv értelmében vett félrevezetés miatti elállási jog és a szerződéses jogviszony visszamenőleges felszámolása a szerződni kívánó fél hiányos tájékoztatása okán.⁶⁰

3.5. A DSA 54. cikke alapján igényelhető kártérítések rendszere

A digitális szolgáltatásokról szóló rendelet 54. cikkében foglalt kártérítési igény meglehetősen tágan értelmezendő, hiszen a szolgáltatás igénybe vevője jogosult arra, hogy „bármely kárért vagy veszteségért” kártérítést kérjen a közvetítő szolgáltatóktól a DSA szerinti kötelezettségek közvetítő szolgáltatók általi megsértése miatt. Az ilyen kártérítésnek ugyanakkor összhangban kell lennie az alkalmazandó nemzeti jogban meghatározott szabályokkal és eljárásokkal, és nem sértheti a fogyasztóvédelmi szabályok alapján rendelkezésre álló egyéb jogorvoslati lehetőségeket.⁶¹ A német joggyakorlatban ez azt jelenti, hogy a szerződésen kívüli (deliktualis) károkozása-

⁵⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”).

⁵⁹ RAUE–HEESEN i. m. (40. lj.) 3542.

⁶⁰ Michael GERTZ et al.: Dark Patterns – eine interdisziplinäre Analyse. *Legal Tech – Zeitschrift für die digitale Anwendung*, 2023/1., 1–10.

⁶¹ DSA (121) preambulumbekzdés.

sért és a szerződésszegéssel okozott (kontraktuális) károkért való felelősség szabályai, például a bizonyítási teher, a felróhatóság stb. az adott esetben alkalmazandó tagállami jog szerint érvényesülnek.⁶²

Ha egy felhasználó és egy platform közötti (felhasználói) szerződés a német jog szerint létesült, akkor a fentiek alapján a BGB 280. §-a, valamint a DSA 54. cikke alapján igényelhető a szerződésszegéssel okozott kár térítése, amelynek keretében a bírósági gyakorlat alapján *put-back* igény is érvényesíthető.⁶³ Ugyanakkor a szakirodalom a harmadik személyek igényei tekintetében a DSA 54. cikkének korlátozó értelmezését favorizálja, például a személyiségi jogok megsértése esetében. Fontos hangsúlyozni, hogy a DSA felhasználófogalma meglehetősen tág, és a szolgáltatót kötelező magatartási szabályainak köre kifejezetten széles, így a deliktális károkozás vonatkozásában elképzelhető olyan bírósági joggyakorlat, amely harmadik személyek jogainak védelmét is lehetővé teszi.

3.6. Az illetékes hatóságok és a digitális szolgáltatási koordinátor kijelölésével kapcsolatos kérdések

A DSA 49. cikke alapján a tagállamok kötelesek egy vagy több, közvetítő szolgáltatók felügyeletéért és a rendelet érvényesítéséért felelős illetékes hatóságot kiválasztani, és azt vagy azok közül egyet ki kell jelölniük digitális szolgáltatási koordinátoruknak. Ha egy tagállam a digitális szolgáltatási koordinátor mellett más illetékes hatóság(ka)t is kijelöl, akkor azt is biztosítani köteles, hogy e hatóságok és a digitális szolgáltatási koordinátor feladatainak meghatározása egyértelmű legyen, és hogy szorosan és hatékonyan együttműködjenek feladataik ellátása során. Mindezt 2024. február 17-ig kell elvégezniük a tagállamoknak, ugyanis a digitális szolgáltatási koordinátort eddig kell kijelölni.

Németországban a digitális szolgáltatási koordinátor lehetséges szerepéért három szervezet versenyez egymással: a szövetségi igazságügyi minisztérium alá tartozó igazságügyi hivatal (Bundesamt für Justiz),⁶⁴ szintén szövetségi szinten a Bundesnetzagentur (villamosenergia-, távközlési, posta- és vasúthálózati ügynökség),⁶⁵ valamint a tartományi médiahatóságok (Landesmedienanstalten). Ez utóbbiak a tartományi hatáskörbe tartozó közszolgálati műsor-szolgáltatás szabályozásával és felügyeletével járó feladatokat hagyományosan egymás között koordinálják, ezáltal biztosítva az országosan egységes felelősségellátást.⁶⁶ E hatóságok bármelyike mellett erős éveket lehet felsorakoztatni eddigi szakmai feladataik és tapasztalataik, az őket irányító minisztériumok kapacitásai, valamint a német döntéshozatalban megkerülhetetlen fő-

⁶² Ezeket részletesebben ismerteti Franz HOFMANN – Benjamin RAUE (szerk.): *Digital Services Act. Gesetz über digitale Dienste*. Baden-Baden, Nomos, 2023. DSA Art. 54 Rn. 5 skk.

⁶³ Avagy korábban a szolgáltató által eltávolított tartalom, korlátozott profil stb. visszaállítása, lásd BGH, Urteil vom 29.7.2021 – III ZR 179/20.

⁶⁴ Bundesjustizamt: <https://bit.ly/47ruzoW>.

⁶⁵ Bundesnetzagentur: <https://bit.ly/3MY86r9>.

⁶⁶ Medienanstalten: <https://bit.ly/3sM2mdd>.

deralizmus követelményei alapján. Nem meglepő, hogy még nincs hír a kijelölésről, bár a szövetségi kormány 2023 tavaszára ígerte döntése kihirdetését.⁶⁷

Az érintett hatóságok és a Szövetségi Tanács (Bundesrat) a DSA 49. cikkét leginkább azért kritizálják, mert *de facto* hierarchikus rendszerbe kényszeríti a média-, a versenyjogi, a fogyasztóvédelmi és az adatvédelmi közigazgatási feladatok ellátását. Megoldásként azt szorgalmazzák, hogy a német kormány egyrészt minél nagyobb mértékben támaszkodjon a már fennálló közigazgatási struktúrára,⁶⁸ másrészt a német jogszabály a különböző hatóságok számára egyenrangú felek közötti koordinálás keretében tegye lehetővé feladataik ellátását.⁶⁹ Erre az egyes tagállamok hagyományos közigazgatási területein már meglévő, bevált struktúrákat hozzák fel példaként, mint amilyen az egy hatóság által meghozott döntést megelőző kötelező konzultáció más hatóságokkal (német gyakorlat egyes közigazgatási területeken), a hatóságok között létesített kötelező hatályú megállapodás keretében történő koordinált feladatellátás (Franciaország), vagy a közös grémium létrehozása (Belgium).

A fentiek alapján arra számíthatunk, hogy Németország már létező hatóságokat jelöl ki, és a koordinátor és a többi illetékes hatóság közötti viszonyt erős koordinációs keretbe helyezik. Valószínűleg ebben a kontextusban érdemes értelmezni a német kormánynak azt a 2023 májusában előterjesztett javaslatát, amely alapvetően a Bundesnetzagenturt jelölné ki koordinátornak, de erős tanácsadó testületet (Beirat) rendelne mellé, amelyben az ágazati szereplők és a civil társadalom is képviseltethetné magát, és az egyéb szakmai szempontok érvényesülését volna hivatott segíteni.⁷⁰ Fontos emlékeztetni rá, hogy a Bundesnetzagentur koordinátorként való megjelölése esetén a német jogalkotónak hozzá kellene nyúlnia a hatóság jogállását szabályozó rendelkezésekhez, hogy biztosítsa a koordinátornak kormányzattól való, a DSA által megkövetelt függetlenségét.⁷¹

4. A DSA és a DMA várható hatásai a magyar jogrendszerben és joggyakorlatban, valamint azok átfedései a német jogrendszerben tapasztalható hatással

A DSA és a DMA uniós szintű elfogadását és hatálybalépését követően Magyarországon is megkezdődött a belső jogba való átültetésük.⁷² A folyamat szerteágazó, hiszen a rendeletek

⁶⁷ Eva MURASOV: Regulierung von Tech-Giganten: Zur Umsetzung braucht es auch Forschungsdaten. *Tagesspiegel*, 2023. április 14., <https://bit.ly/3SWOEiA>.

⁶⁸ Bundesrat Beschluss vom 26. März 2021 (Drucksache 96/1/21): <https://bit.ly/3MWpwo6>.

⁶⁹ Ehhez lásd a német tartományi médiahatóságok közleményét: *Die Medienanstalten, Digital Services Act und Digital Markets Act der EU – Eingabe der Medienanstalten im Konsultationsprozess der EU-Kommission*. Berlin, 2021. március 30., <https://bit.ly/46txSut>.

⁷⁰ Alina CLASES: DSA-Implementierung: Deutschland will zusätzlichen Beirat schaffen. *Euractiv*, 2023. május 9., <https://bit.ly/3uA9PfU>.

⁷¹ CORNILS et al. (28. lj.) 67.

⁷² Például az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény; ezzel kapcsolatban lásd Szigorú szabályok és korszakalkotó rendelkezések az online tér biztonságáért – elfogadta az EP a digitális piacokról és szolgáltatásokról szóló rendeletet! *Jogi Fórum*, 2022. július 5.; <https://bit.ly/3utyKC1>.

több jogi területet is érintenek, emellett pedig más, már hatályban lévő uniós jogszabályokkal is szorosan összefüggnek. E tényezők befolyásolják, hogy miként fognak megjelenni ezek a rendeletek a hazai jogban. A következőkben röviden bemutatjuk a hazai fejleményeket.⁷³

A két rendelet megfelelő átültetése jelenleg az egyik legnagyobb kihívás, és várhatóan számos új rendelkezés bevezetését teszi szükségessé. Az első kérdés az, hogy milyen hatóságok fogják felügyelni a végrehajtást. Felmerült, hogy erre a célra egy teljesen új felügyeleti szervet hozzanak létre, de ezt nagyban befolyásolja, hogy az a működése során milyen hatáskörökkel lesz majd felruházva, és már vannak olyan szabályozó szervek, amelyek megfelelnek a rendeletek elvárásainak. Vagyis nem feltétlenül szükséges új hatóságot létrehozni, elég a jelenlegiek tevékenységi körét kiszélesíteni.

A szervezeti felépítésen túl a jogalkalmazásban is szükség lesz bizonyos változtatásokra. Az online térben folyamatosan felbukkanó problémák teljesen másfajta kezelési módot igényelnek, mint a jelenlegi rendszereké. A két új rendelet erre is próbál megoldást találni, azonban az ehhez való igazodás az országok szintjén hosszabb folyamat lesz. Egyrészt bizonyos fokú szemléletmódváltással jár, mint amilyen például a fentebb említett német paradigmaváltás a GWB-t érintő 11. reformtervvel, másrészt rugalmasságot is igényel a felek részéről. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a terület újdonsága miatt még nem áll rendelkezésre mintául szolgáló példa.

4.1. Versenyjogi szabályozás

A DMA kapcsán fontos kiemelni annak alapvetően versenyjogi jellegét, hiszen ez adja a szabályozás jelentős részének alapját. Ezen a területen már el is kezdődött az átültetés: a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) már 2023. január 1-jén közzétette, milyen feladatok hárulnak majd rá a DMA végrehajtása során. Kijelölt, illetve illetékes hatóságként⁷⁴ az Európai Bizottság mellett a GVH is kezdeményezhet versenyfelügyeleti eljárást a kapuőrökkel szemben, melynek során azt vizsgálja majd, hogy miként teljesülnek a DMA-ban előírt kötelezettségek (a végleges döntés az Európai Bizottság jogkörében marad). Ezenkívül a GVH tagja lett annak a magas szintű nemzetközi munkacsoportnak is, amely a Bizottság számára nyújt szakmai támogatást a DMA végrehajtása során.⁷⁵ A tagság révén a GVH számára lehetőség nyílik arra, hogy ezen a területen még hatékonyabban tudjon majd érvényesülni.

⁷³ Ehhez lásd TÓTH András: Az online platformok európai szabályozása. *In Medias Res*, 2022/2., <https://bit.ly/3R6Rcbl>, 78–102.

⁷⁴ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról 33. § (2d) bekezdés: „A Gazdasági Versenyhivatal a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) szóló, 2022. szeptember 14-i (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet [a továbbiakban: (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet] szerinti illetékes hatóságként az (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazása során együttműködik az Európai Bizottsággal és az (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti illetékes hatóságokkal.”

⁷⁵ *A GVH bekerült a digitális piacvédelem uniós szakértői csoportjába*. GVH, 2023. március 30., <https://bit.ly/49NoZPb>.

Ezek az újonnan kapott feladatok a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításával kerültek be a hazai jogrendszerbe, így ez lett az egyik első hazai szabálmódosítás a digitális rendeletekkel kapcsolatban.⁷⁶ A jövőben szükség lehet az e-kereskedelemről szóló törvény módosítására is. Az ehhez kapcsolódó uniós irányelv adja a jelenlegi szabályozások alapját; egyes pontokon a DSA kiegészíti, meghaladja azt. Ezzel kapcsolatban két opció merül fel: vagy a jelenlegi törvény módosítására kerül sor, beemelve az új területeket, vagy két teljesen új törvényt kell hozni, amely a régivel (valamilyen szinten) párhuzamosan fejti ki hatását.

4.2. Médiaszabályozás

Ahogy azt már említettük, a rendeletek több területre is kiterjednek, így a versenyjog mellett egyes pontokon a médiaszabályozáshoz is kapcsolódnak. Itt a legfontosabb a hasonló uniós szabályozásokhoz való kapcsolódás. Nemcsak az Eker. irányelv szolgál alapként a szabályozás során, hanem a DMA és a GDPR is (az előbbi egyes részletekben kiegészíti az utóbbi rendelkezéseit).⁷⁷ Itt egyes hatáskörök átkerülnek a Bizottsághoz, de a szolgáltatók önszabályozása bizonyos mértékig megmarad, ugyanakkor a tagállami bíróságok ebben a tárgykörben szigorú ellenőrzés alá vonhatják a szolgáltatókat, ahogyan azt fentebb kifejtettük (lásd 2.2., 2.3. és 3.2. pont).

Itt is érdemes kitérni a szervezet felépítésének folyamatára, mert itt is szükséges lehet megfelelő felügyeleti szerv kijelölése. A DSA, mint említettük, rendelkezik az illetékes nemzeti hatóság(ok) és a digitális szolgáltatási koordinátorok kijelöléséről – e szervek feladata lesz a rendeletbe tartozó területek nemzeti szintű felügyelete és összekötése az alkalmazás hatékonyságának biztosítására. A digitális szolgáltatási koordinátor továbbá együttműködik majd a Digitális Szolgáltatások Európai Testületével és a Bizottsággal is.

5. Összefoglaló és kitekintés

A magyar jogalkotás és gyakorlat is számos kihívással szembesül a digitális szolgáltatásokat szabályozó rendeletek megfelelő átültetésekor, de a szabályozás már számos területen megkezdődött. Nem meglepő, hogy a jogalkotó kitekint más uniós tagállamok tapasztalataira, például Németország, Ausztria vagy Franciaország gyakorlatára, ahol az érintett területeket a DSA és a DMA előtt hatályban lévő uniós szabályokon túlmutató mértékben szabályozták, és ennek köszönhetően közigazgatási tapasztalatokat is szereztek.⁷⁸

A nemzeti hatóságok jogköreinek és a közöttük érvényesülő együttműködés részletszabályainak kialakításával kapcsolatban érdemes felhívni a figyelmet az itt bemutatott németországi

⁷⁶ *Változások a versenyjog törvényében: a GVH eszköztára bővül, a cégek adminisztratív terhei csökkennek.* GVH, 2023. január 1., <https://bit.ly/3unWkX0>.

⁷⁷ Részletesebben lásd fent, 2. és 3. pont.

⁷⁸ *SISMA Tünde: A közösségi média és az online platformok szabályozása az Európai Unióban. Elemzés az Országgyűlési képviselők részére.* Országgyűlés Hivatala, 2021. május 5., <https://bit.ly/3RcVxtF>.

helyzetképre. Az érintett német ágazati szakhatóságok szövetségi és tartományi szinten azt szorgalmazzák, hogy a DSA alapján kialakítandó hierarchikus rendszer keretében a koordináló hatóság minél nagyobb mértékben köteles legyen a többi érintett nemzeti hatóság szakmai véleményét figyelembe venni. Mivel Magyarországon a GVH és az NMHH, valamint az esetlegesen érintett egyéb szakhatóságok között már szintén egy szerteágazó közigazgatási rendszer működik, fontos szempont lesz e hatóságok együttműködésének hatékony szabályozása.

Irodalomjegyzék

- Besondere Sensibilität in Deutschland Steht beim Smart Home der Komfort über dem Datenschutz? *Focus*, 2023. január 23., <https://bit.ly/3uvHZ4J>.
- CLASES, Alina: DSA-Implementierung: Deutschland will zusätzlichen Beirat schaffen. *Euractiv*, 2023. május 9., <https://bit.ly/3uA9PFU>.
- CORNILS, Matthias et al.: *Vollzug des Digital Services Act in Deutschland – Implementierung einer verbraucherorientierten Aufsichtsbehördenstruktur*. Mainzer Medieninstitut, 2022. november, <https://bit.ly/3Ge2zJq>.
- DREGELIES, Max: Digital Services Act. *MMR*, 2022, 1033–1038.
- GERTZ, Michael et al.: Dark Patterns – eine interdisziplinäre Analyse. *Legal Tech – Zeitschrift für die digitale Anwendung*, 2023/1., 1–10.
- Gesetzesentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Änderung des Gesetzes gegen Wettbewerbsbeschränkungen und anderer Gesetze*, <https://bit.ly/47DN2hS>.
- HARTA, Lukas: Marktmachtmisbrauch und Digital Markets Act, Big-Tech-Unternehmen droht Doppelverfolgung. *Centrum für Europäische Politik*, 2021. szeptember 28., <https://bit.ly/47sqCb>.
- HERBERS, Björn – SAVARY, Fiona – GRÖF, Sophia C.: Die Revolution der Digitalregulierung in Aktion – Umsetzung des Digital Markets Act durch die EU. *GRUR-Prax*, 2023.
- HERBERS, Björn – SAVARY, Fiona – GRÖF, Sophia C.: (K)ein Monopol der Kommission bei der TorwächterRegulierung – Welche Rolle spielt der Digital Markets Act im deutschen Recht? *GRUR Prax*, 2023.
- HOFMANN, Franz – RAUE, Benjamin (szerk.): *Digital Services Act. Gesetz über digitale Dienste*. Baden-Baden, Nomos, 2023.
- HOVEN, Elisa – GERSDORF, Hubertus: *Beck'sche Online-Kommentare BeckOK, Informations- und Medienrecht*. 2021, 36. kiadás.
- KAHL, Jonas – LIEPERT, Simon: Rechtsschutz für Internetnutzer: Warum man das NetzDG doch noch braucht. *Legal Tribune Online*, 2023. február 3., <https://bit.ly/3urzJmi>.
- KARBAUM, Christian – SCHULZ, Max: „Antitrust Litigation 2.0” – Private Enforcement beim DMA? *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, 2022/1., 107–112.
- KNOKE, Laura – KRÜGER, Hagen: *Beck'sche Online-Kommentare BeckOK, Informations- und Medienrecht*. 2022, 36. kiadás.
- KÖRBER, Torsten: Lessons from the Hare and the Tortoise: Legally Imposed Selfregulation, Proportionality and the Right to Defence Under the DMA, II. *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, 2021, 436–444.

- KÜHN, Heuking – WOJTEK, Lüer: 11. *GWB-Novelle – Wann kommt sie, was bringt sie?*, <https://bit.ly/47ICSwg>.
- LÁBADY Tamás: A deliktualis felelősség fontosabb változásai az új Ptk.-ban. *Jogtudományi Közlemény*, 2014/4., 169–179., <https://bit.ly/3R3qeRP>.
- MURASOV, Eva: Regulierung von Tech-Giganten: Zur Umsetzung braucht es auch Forschungsdaten. *Tagesspiegel*, 2023. április 14., <https://bit.ly/3SWOEiA>.
- NAGY Krisztina: Facebook files – gyűlöletbeszéd törölve? A közösségimédia-plattformok tartalom-ellenőrzési tevékenységének alapjogi vonatkozásai. In POLYÁK Gábor (szerk.): *Algoritmuskok, keresők, közösségi oldalak és a jog. A forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*. Budapest, HVG-ORAC, 2020, 148–170.
- PICHLER, Philip et al.: Kartellrecht – Regierungsentwurf zur 11. *GWB-Novelle*. *Gleiss Lutz*, 2023. április 17., <https://bit.ly/3MTvupO>.
- PRISKIN Boglárka – BAUMGARTNER Máté: Sötét mintázatok: jogszerű marketing vagy jogszerűtlen gyakorlat. *Jogászvilág*, 2023. január 17., <https://bit.ly/49STOBZ>.
- RATH, Michael: *Das Recht der Internet-Suchmaschinen*. Stuttgart, Richard Boorberg, 2005.
- RAUE, Benjamin – HEESSEN, Hendrik: Der Digital Services Act. *Neue Juristische Wochenschrift*, 2022, 3537–3542.
- SISMA Tünde: *A közösségi média és az online plattformok szabályozása az Európai Unióban. Elemzés az Országgyűlési képviselők részére*. Országgyűlés Hivatala, 2021. május 5., <https://bit.ly/3RcVxtF>.
- SZABÓ Judit: *A ne bis in idem elvének hazai fejlődéstörténete*. Új Btk., 2021. április 6., <https://bit.ly/3urx3F8>.
- Thesenpapier Digitalisierung und Wettbewerbsrecht*. Bundeswettbewerbsbehörde, 2020. június, <https://bit.ly/3QU8eZR>.
- TÓTH András: Az online plattformok európai szabályozása. *In Medias Res*, 2022/2., 78–102., <https://bit.ly/3R6Rcbl>.
- VOLKMANN, Caroline: Verlinkung & Haftung: Bedeutet die EuGH-Trilogie das Aus für die Informationsfreiheit und den Meinungs austausch im Internet? *Computer und Recht*, 2017, 36–43.
- WURMNEST, Wolfgang: *Münchener Kommentar zum BGB*. München, C.H. Beck, 2022.
- ZIMMER, Daniel – GÖHSL, Jan-Frederick: Vom New Competition Tool zum Digital Markets Act: Die geplante EU-Regulierung für digitale Gatekeeper. *Zeitschrift für Wettbewerbsrecht*, 29. (2021) 29–61.
- ZIMMERMANN, Hendrik – HEINZEL, Caroline: Der Digital Markets Act Plattform-Regulierung für Demokratie und Nachhaltigkeit in der EU – aktueller Stand und Verbesserungspotenziale. *Germanwatch*, 2022. január 13. <https://bit.ly/49XBVSB>.
- ZIMMERMANN, Hendrik – HEINZEL, Caroline: Der Digital Services Act – Plattform-Regulierung für Demokratie und Nachhaltigkeit in der EU – aktueller Stand und Verbesserungspotenziale. *Germanwatch*, 2022. január 13., <https://bit.ly/3R552Lb>.